

ACORDUL UNIUNEA EUROPEANĂ-CHINA ÎN DOMENIUL INVESTIȚIILOR. O PERSPECTIVĂ EUROPEANĂ¹

Sarmiza PENCEA²

Motto: „Suntem fiecare șansa celuilalt la dezvoltare”
(Li Keqiang, Xinhua, 2014)

Rezumat

La sfârșitul anului 2012, în lume erau în vigoare 2587 de acorduri bilaterale pe investiții (ABI), iar în aproximativ 1700 dintre acestea, unul dintre parteneri era un stat din UE. Acest fapt se constituie într-un mare dezavantaj pentru Uniune ca receptor potențial de investiții străine directe (ISD), dar și ca sursă de capital antreprenorial pentru alte țări. Situația este similară și în relația UE-China, reglementată prin 26 de acorduri separate cu țările membre, un ABI unic UE-China fiind neapărat necesar pentru simplificarea, actualizarea și modernizarea reglementării raporturilor dintre părți, în pas cu nevoile economiei reale și cu tendințele din această sferă.

Lucrarea pornește de la situația investițiilor reciproce dintre cele două țări, pune în lumină obiectivele, mizele și avantajele unui acord unic UE-China în această materie, dificultățile negocierii și premisele obligatorii ale succesului acesteia. Analiza conchide că, pentru UE, succesul depinde de armonizarea prealabilă a intereselor și atitudinilor țărilor membre și de acordarea unui mandat de negociere clar Comisiei Europene, asumat și susținut de acestea.

Cuvinte-cheie: acord bilateral, tratat bilateral, ABI, investiții străine, ISD, investiții chineze, UE-China, Uniunea Europeană, negocieri

Clasificare JEL: F21, F530, F55

---

¹ Lucrarea prezentă este o variantă a unei cercetări cuprinse în studiul *Uniunea Europeană: Reorientări ale politicii comerciale după intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona. Poziția României*, Institutul de Economie Mondială, Academia Română, 2014, coordonator Dr. Iulia Monica Oehler-Șincai.

² Doctor în economie, cercetător științific gradul I la Institutul de Economie Mondială, E-mail: pen_sar@yahoo.com.

1. Introducere

Uniunea Europeană are în prezent o serie de acorduri importante în curs de negociere cu celelalte mari puteri ale lumii în sfera comerțului și a investițiilor reciproce. Pe lângă negocierile deschise cu Japonia în vederea semnării unui acord de liber schimb și cele cu SUA privind Parteneriatul Transatlantic pentru Comerț și Investiții (Transatlantic Trade and Investment Partnership / TTIP), un acord extrem de important ale cărui negocieri au fost lansate la începutul lunii ianuarie 2014 este *Acordul Bilateral UE-China, în materia investițiilor reciproce*. Anunțul în legătură cu începerea negocierii acestui acord a fost făcut încă de la sfârșitul anului 2013, în 21 noiembrie, cu ocazia celui de al 16-lea Summit UE-China, care avea ca obiectiv stabilirea reperelor majore ale cooperării bilaterale pentru următorul deceniu, dar discuțiile despre acest acord fuseseră inițiate încă din februarie 2012, la cel de al 14-lea Summit UE-China. Aceste discuții de început fuseseră declanșate, la rândul lor, în urma identificării Chinei, de către Comisia Europeană, ca potențial partener pentru negocierea primului acord bilateral de sine stătător în materia investițiilor, fapt consemnat în Comunicarea acesteia „*Către o politică europeană cuprinzătoare în materie de investiții internaționale*” din 2010 (IP/10/907).

Amintim în acest context și faptul că, de la intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona (2009), investițiile străine (ISD) sunt parte a politicii comerciale comune, aflată în competența exclusivă a Uniunii (Art. 207 TFEU³) și, în consecință, Comisia Europeană este cea care are competență privind inițiativa legislativă în domeniul ISD. Totodată, amintim aici și că, potrivit Regulamentului privind acordurile bilaterale în sfera investițiilor (ABI)⁴ – acordurile bilaterale care asigură în mod curent protecția investițiilor – 25 de acorduri semnate cu China de către 26 din cele 28 de State Membre⁵ – vor rămâne active până la înlocuirea lor cu un acord bilateral unic al UE cu această țară. Cu alte cuvinte, dacă va fi semnat, acesta va fi primul acord de sine stătător al UE în materia investițiilor și va înlocui toate acordurile bilaterale încheiate anterior cu China, în mod individual, de către statele membre, realizând astfel o binevenită simplificare, clarificare și modernizare a cadrului legislativ ce reglementează relațiile investiționale dintre UE și China.

Părțile aveau programate patru runde de negocieri pentru anul 2014. Prima rundă a avut loc în ianuarie, o a doua la sfârșitul lunii martie 2014, înaintea vizitei președintelui Xi Jinping la Bruxelles, și încă una în octombrie, urmând ca o nouă rundă să aibă loc imediat ce părțile convin asupra textelor care stabilesc regulile privind negocierea ABI (Godement & Stanzel, 2015).

---

³ Tratatul privind funcționarea UE.

⁴ Adoptat de Parlamentul European și de Consiliu în 12.12.2012 (IP/12/1362).

⁵ Irlanda și Croația sunt singurele țări membre care nu au ABI cu China, iar Belgia și Luxemburg au un ABI comun cu această țară (Gradziuk & Wnukowski, 2014).

2. Context și oportunitate

Negocierea unui acord bilateral pe investiții între doi mari actori globali este un proces dificil și complex, pasibil să afecteze major atât relațiile bilaterale ale acestora, cât și raporturile lor internaționale și evoluțiile ulterioare ale piețelor lumii. De aceea, o asemenea negociere solicită o atenție maximă către multitudinea de aspecte, fațete și implicații ale reglementării raporturilor dintre părți, precum și un context de negociere favorabil. Din perspectivă europeană, momentul și contextul actual par a fi propice obținerii unui rezultat pozitiv în negocierea acordului bilateral pe investiții cu China, ca urmare a cumulării unor situații favorabile, pe ansamblu, unei asemenea evoluții.

În primul rând, este cunoscut faptul că Uniunea Europeană se străduiește de mult timp să obțină „nivelarea terenului” confruntărilor concurențiale în relațiile comerciale și investiționale cu China, dar, în pofida bunelor intenții anunțate de ambele părți, companiile europene încă întâmpină o serie de bariere la accesul pe piața chineză, iar firmele chineze resimt dificultatea adaptării la mediul economic european extrem de divers, reglementat prin 26 de acorduri diferite în sfera investițiilor. De aceea, decizia de a începe negocierile pentru un acord în această materie între cele două mari entități economice a redeșteptat speranța tuturor în șansa creării unui cadru legislativ care să dea un nou imbold relațiilor economice bilaterale.

În pofida unor puncte de vedere diferite și a unor abordări punctuale – dar extrem de importante pentru europeni –, care nu par a avea deocamdată șansa de a converge, argumentele, motivațiile și stimulentele pe care le resimt părțile privind atingerea un consens sunt mai numeroase și mai puternice. În practică, există totuși dificultăți însemnate, generate de o evidentă asimetrie între pozițiile celor două părți: în timp ce UE a presat îndelung în direcția negocierii unui acord bilateral în domeniul investițiilor, fiind interesată să „vorbească pe o singură voce” cu partenerul asiatic, China a opus rezistență, considerând, pe de o parte, că un asemenea tratat nu-i este neapărat necesar, piețele și economiile UE fiindu-i oricum în mare parte deschise, iar, pe de altă parte, preferând situația curentă, reglementată prin 26 de ABI diferite, care-i permite să profite de lipsa de unitate a țărilor europene și să jongleze liber în negocierile cu acești parteneri care se concurează între ei pentru investițiile chineze. Această asimetrie a putut fi parțial depășită și negocierile UE-China declanșate doar ca urmare a demarării tratatelor Uniunii cu SUA (TTIP) și Japonia. Ele au indus Chinei temerea de a ajunge să fie oarecum izolată, determinând-o să propună Uniunii negocierea unui acord de liber schimb, pe care însă UE nu și-l dorește în acest moment, insistând doar asupra semnării unui acord pe investiții (Godement & Stanzel, 2015).

În al doilea rând, la sfârșitul anului 2012, în lume erau în vigoare un număr de 2587 de ABI, iar în aproximativ 1700 dintre acestea unul dintre parteneri era un

stat membru al UE (Gradziuk & Wnukowski, 2014). Cu alte cuvinte, membrii Uniunii sunt subiect al unui număr extrem de mare de acorduri diferite care reglementează ISD, ceea ce creează un cadru juridic extrem de complex. Acest fapt se constituie într-un mare dezavantaj pentru Uniune ca receptor potențial de ISD, întrucât antreprenorii străini pot cu greu face față unui context legislativ atât de fragmentat și stufos, care generează confuzie și are un potențial ridicat de a deveni o barieră în calea intrărilor de capital investițional în regiune. În relația cu China, un acord bilateral pe investiții, unic pentru toate statele UE, ar aduce claritate prin simplificare, eficiență și modernizare prin reactualizarea și completarea clauzelor în pas cu nevoile din economia reală și cu noile tendințe din această sferă.

În plus, promovând reguli comune privind ISD pentru toți membrii săi, acordul ar consacra UE ca piață unică și din punct de vedere investițional.

Nu mai puțin important este și faptul că, prin adaptările și actualizările pe care le va reuși, acest acord ar putea stabili standarde noi în materie, care, preluate în cadrul altor acorduri similare, ar putea contribui la uniformizarea reglementării domeniului la nivel global. China negociază deja și cu SUA un acord pe investiții, care este comparabil cu cel aflat în curs de negociere cu Uniunea, iar TTIP dintre SUA și UE va avea el însuși un capitol cuprinzător referitor la investiții, astfel încât, reglementările dezvoltate în acest triunghi vor fi cu siguranță mai echilibrate decât cele din practica ultimilor 50 de ani și vor putea constitui un model pentru viitoarele acorduri internaționale pe investiții, oferind structura pe care să devină posibilă uniformizarea reglementării în materie la nivel global (Borderlex, 2014b).

În același timp, deși foarte important și cu mare potențial de a genera dezvoltare, un asemenea acord nu este deloc simplu de negociat, căci, așa cum arătam mai sus, China este cu greu dispusă să renunțe la avantajul în negocieri pe care i-l conferă acordurile bilaterale individuale deja semnate cu aproape toate țările membre ale UE și, pe acest fundal, e și mai puțin dispusă să accepte deschiderea propriilor piețe pentru investiții și achiziții publice (unul dintre punctele principale pe care UE și le-ar dori rezolvate prin acest acord, alături de alte aspecte spinoase, precum cele privind investițiile efectuate în UE de firmele de stat chineze, sau reglementarea disputelor dintre investitorul străin și statul receptor (ISDS/ Investor-State Dispute Settlement).

Probleme nu mai puțin dificile există, totodată, și în Uniunea Europeană, unde statele membre nu și-au armonizat încă pozițiile, nu au ajuns la un consens și nu au dat încă un mandat clar de negociere Comisiei Europene. Or, succesul unui asemenea demers depinde în mod hotărâtor de reconcilierea intereselor diferite ale țărilor membre și coagularea acestora în jurul unui mandat unic de negociere cu partenerul extern.

În al treilea rând, UE și China, doi dintre cei mai mari actori din economia globală, au dezvoltat în timp o relație comercială foarte solidă. UE este principalul partener comercial al Chinei, principala ei piață, iar China este pentru UE cea mai

mare sursă de importuri și al doilea mare partener comercial, după SUA. Volumul schimburilor bilaterale depășește în prezent nivelul de 1 miliard de euro pe zi, iar la Summit-ul din 2013, cele două părți s-au angajat să ridice volumul comerțului bilateral la 1 000 miliarde euro, până în 2020 (Financial Times, 2013), ceea ce ar însemna aducerea volumului mediu zilnic al schimburilor reciproce la peste 2,5 miliarde euro.

Dacă însă relația strict comercială s-a dezvoltat foarte mult, nu același lucru se poate spune și despre evoluția investițiilor reciproce. La finalul anului 2012, companiile din UE investiseră peste 118 miliarde euro în China, pe când investițiile chineze totale în UE se situau sub 27 miliarde euro. Deși investițiile Uniunii în China au crescut în mod constant, ele reprezentau abia aproximativ 2% din intrările totale de ISD în această economie, pe fluxul invers situația fiind și mai precară, cu investiții chineze în UE care se situau la sub 1% din influxul investițional total receptat de Uniune (Gradziuk & Wnukowski, 2014). Totodată, UE investește în China doar între 2% și 4% din totalul investițiilor sale externe (în funcție de includerea sau nu în statistică a investițiilor din Hong Kong-China), comparativ cu 30% din acest total, investiții efectuate în SUA. Similar, cea mai mare parte a stocului investițiilor externe ale Chinei s-a concentrat în Asia (68%) și mai puțin în Europa⁶ (7%) (BBVA, 2013).

În mod evident, există un potențial uriaș care nu este încă exploatat și există, totodată, un dezechilibru major între relația comercială și cea investițională dintre cei doi mari actori globali. Ambele se vor putea ameliora dacă cei doi parteneri reușesc să încheie un acord bilateral în materia investițiilor, întrucât un asemenea acord va fi un instrument care va susține și încuraja atât investițiile reciproce, cât și, pe cale de consecință, schimburile comerciale.

Pe de altă parte, investițiile chineze din Europa sunt totuși pe un trend ascendent, se diversifică atât ca dispersie geografică (evoluând conform lui Godement și Stanzel dinspre „periferii”, spre „centru”), cât și sub aspectul domeniilor abordate (trezând dinspre energie, infrastructuri și resurse, spre imobiliare, servicii și industrii proprietare de tehnologii de vârf), precum și în privința naturii investitorilor (avansând de la preponderența firmelor de stat, spre cea a firmelor private⁷), dar procesul scapă în bună măsură instituțiilor UE, riscând să permită promovarea disproporționată a intereselor chineze în regiune, în detrimentul celor europene.

În fine, trebuie subliniat că, în prezent, China se află într-un moment crucial al evoluției sale, în care avansul său economic viitor depinde în mod hotărâtor de

---

⁶ Toate țările europene, inclusiv Rusia.

⁷ Între 2011 și 2013, firmele de stat chineze și-au redus ponderea în totalul stocului de investiții directe efectuate de China în UE, de la 66,2%, la 55,2%, iar firmele private și-au sporit această pondere de la 29,7%, la 44,8% (Godement & Stanzel, 2015, citând Joint Report on Statistics of China ODI 2013, MOFCOM, September 2014, disponibil la:

<http://english.mofcom.gov.cn/article/newsrelease/significantnews/201409/20140900727958.shtml>).

amplarea și adâncirea reformelor structurale pe care și le asumă. Noua conducere care a preluat puterea în 2013 a demonstrat prin proiectul îndrăzneț de reformă și reechilibrare economică lansat la cea de a treia Plenară a CC al PCC din noiembrie 2013, că a optat pentru o abordare reformistă, iar aceasta va avea ca principale repere creșterea rolului pieței în realizarea alocării, dezvoltarea sectoarelor bazate pe inovație (autohtonă, în tot mai mare măsură), tehnologii de vârf, calificări superioare, servicii cu valoare adăugată ridicată, eficiență, calitate, competitivitate, modernizare și dezvoltare urbană. Toate acestea presupun investiții, inclusiv ISD și aportul tehnologic, organizatoric și managerial de înaltă performanță, care poate însoți influxurile de ISD, iar Europa, în particular UE, este depozitara unor asemenea valori tangibile și intangibile pe care le-ar putea transfera spre China, dacă aceasta va deveni mai deschisă spre ISD (Pencea, 2014a).

În acest context, negocierea și semnarea unui acord UE-China în materia ISD poate deschide oportunități extraordinare atât pentru China, care-și poate atinge mai ușor obiectivele de reformare, reechilibrare, modernizare și creștere, cât și pentru companiile din UE, care ar putea beneficia de condiții îmbunătățite pentru a derula afaceri profitabile și sigure în China, inclusiv prin participarea la restructurarea companiilor locale de stat. Pe de altă parte, procesele reformatoare din China implică necesitatea unui influx sporit de servicii apte să crească performanța în afaceri (servicii financiar-bancare, de C&D, telecomunicații, transport, logistică, arhitectură și proiectare, audit și contabilitate, educație etc.) ceea ce poate deschide noi oportunități companiilor europene care vor să investească și să dezvolte operațiuni de acest tip pe piața chineză.

Studiile Băncii Mondiale și Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), care evaluează gradul de restricționare a ISD, pun în lumină în cazul Chinei reglementări împovărătoare și descurajante pentru investitorii străini, precum: condiționalitățile privind crearea de firme mixte cu parteneri chinezi, plafoanele limitative în privința participației la capitalul social, diverse bariere administrative, cerințe privind conținutul local al produsului finit, transferul forțat al tehnologiilor-cheie către partea chineză și slaba protecție a proprietății intelectuale, subvenționarea firmelor chineze concurente, discriminarea și concurența neloială în cazul licitațiilor pentru finanțări publice. O estimare rezervată a Comisiei Europene cu privire la impactul pe care l-ar putea avea eliminarea unor asemenea bariere sugerează că aceasta ar putea conduce în China la creșterea anuală cu 2% a stocului de ISD provenit din UE și ar adăuga anual 2 miliarde euro la exporturile UE pe această destinație (constând mai ales în inputuri de produse intermediare pentru producția filialelor locale) (Krol, 2013).

La rândul său, China va putea beneficia substanțial de un acord pe investiții cu UE, în condițiile în care investițiile sale pe această relație vor crește în viitor în mod inevitabil. Se estimează că, până în 2020, fluxul de ISD de proveniență chineză către UE se va mări de zece ori, până la 250-500 miliarde euro, astfel încât China va

ajunge o „parte interesată” (stakeholder) foarte importantă în Europa. În aceste condiții, ea va beneficia, în temeiul acordului de care vorbim, atât de protecția investițiilor sale și de o atitudine nediscriminatorie în Europa față de antreprenorii chinezi, cât și de un mediu investițional previzibil și de costuri de operare reduse, ca urmare a intrării în vigoare a unui set uniform de reglementări.

3. Obiective

Pentru Uniunea Europeană, principalele obiective urmărite în cadrul negocierilor tratatului cu China în materia investițiilor reciproce sunt legate, pe de o parte, de îmbunătățirea protecției investițiilor (inclusiv a tehnologiilor europene și a drepturilor de proprietate intelectuală) și de ameliorarea tratamentului aplicat investitorilor din UE în această țară, iar, pe de altă parte, aceste negocieri urmăresc îmbunătățirea accesului european pe piața chineză.

Este esențial de subliniat faptul că, pentru UE, cel mai important element al pachetului negociat este cel privind accesul pe piața chineză (Eurobiz, 2014) și protecția investițiilor europene în China. Până în prezent, accesul firmelor străine pe piața chineză a rămas încă limitat și restricționat, iar reglementările chineze mai noi privind încurajarea ISD au dezamăgit companiile europene. Pătrunderea în diverse specializări din industria grea sau a materialelor strategice este fie puternic restricționată, fie cu totul interzisă, iar sectoare precum cel bancar, de asigurări, sau al serviciilor pentru populație sunt fie în proprietatea statului chinez, fie strict reglementate și controlate de acesta. Totodată, potrivit unor cercetări pe bază de sondaje, 77% dintre firmele europene cu afaceri în China declară că întâmpină numeroase tipuri de dificultăți în această țară, inclusiv în materia drepturilor de proprietate intelectuală (European Commission, 2013). Accesul firmelor străine la finanțare pe piața chineză, mai ales al întreprinderilor mici și mijlocii (IMM), se dovedește extrem de dificil, 66% dintre firmele mici și mijlocii considerând că obținerea finanțării este cea mai mare problemă a străinilor care fac afaceri în China. În plus, zona liberă Shanghai instituită în 2013, unde sunt permise investiții străine sub rezerva unei „liste negative”, care cuprinde domeniile restricționate, s-a dovedit și ea dezamăgitoare pentru investitorii europeni, neliberalizând decât marginal accesul investitorilor și funcționând mai degrabă ca un „teren de încercare” a politicilor și măsurilor intervenționiste ale statului chinez, decât ca instrument de stimulare a accesului investitorilor străini (Godement, 2014).

Acordurile bilaterale individuale semnate cu China de către statele membre ale UE asigură o protecție slabă a investițiilor europene pe teritoriul acestei țări și nu fac referință la accesul pe piață. De aceea, înlocuirea lor cu un singur acord la nivel comunitar ar asigura nu doar uniformizarea regulilor și creșterea clarității și predictibilității domeniului, dar ar da și posibilitatea de a adăuga prevederi noi și

importante pentru Uniune și statele ei membre, în acord cu noile condiții din mediul economic intern și internațional. Un acord bilateral unic UE-China ar urmări să faciliteze accesul firmelor europene în China în general, iar în speță ar încerca să faciliteze accesul IMM europene la finanțare locală, astfel încât acestea să poată depăși dezavantajul competitiv pe care îl întâmpină pe piața chineză. De asemenea, acordul ar putea spori siguranța investițiilor europene în China, în condițiile în care sistemul juridic chinez este încă „neșezat” și are o „natură arbitrară” (Godement & Stanzel, 2015).

Una dintre problemele pe care partea europeană și le-ar dori rezolvate prin acordul pe investiții cu China ar fi și cea a investițiilor făcute în Europa de către firmele chineze aflate în proprietate de stat. Niciunul dintre acordurile bilaterale funcționale astăzi între China și diverși parteneri europeni nu conține prevederi adresate în mod specific practicilor acestor firme, care sunt încă cei mai mari investitori chinezi din UE, deși ponderea lor tinde să scadă. Or, țările europene, cu lipsa lor de restricții la intrările de investiții străine, par a oferi acestor companii puncte sigure de acces pe piața UE. Firmele chineze de stat, beneficiare ale unor finanțări preferențiale, ținesc în Europa achiziția de tehnologii, iar UE nu are la dispoziție mecanisme restrictive așa cum se întâmplă în SUA sau Canada. De aceea, Comisia Europeană este îndreptățită să dorească includerea unor prevederi speciale privind firmele de stat în cadrul mecanismului de reglementare a disputelor (ISDS) negociat în cadrul ABI UE-China.

Negocierea ISDS constituie un subiect deosebit de dificil pentru UE, în primul rând pentru că acest mecanism este nepopular chiar în unele țări europene, ca urmare a limitărilor pe care acesta le-ar putea impune legislației din sfera socialului sau a protecției mediului. UE și China au îngrijorări similare privind regândirea mecanismului ISDS, care ar putea fi cuprins în acordul lor bilateral, aria lui de cuprindere și chiar eficiența acestuia. De aceea, este posibil ca părțile „să convină asupra unui mecanism progresiv și inovativ de soluționare a diferendelor” (Shan & Wang, 2014). În cele din urmă, chiar dacă acest mecanism nu va putea schimba complet situația prezentă, în care, în cazul unor diferende comerciale, firmele străine nu pot apela cu șanse reale de succes la justiția chineză, includerea unui mecanism de arbitraj în acordul bilateral pe investiții dintre UE și China rămâne esențială pentru majoritatea companiilor europene prin faptul că ar oferi alternative.

Dincolo de rezolvările pe care le-ar putea aduce în ceea ce privește prezența investițiilor europene în China, acordul bilateral UE-China în materia investițiilor reciproce ar răspunde și unui alt obiectiv european, acela de a atrage mai mulți antreprenori chinezi cu investiții importante în Europa, pentru a crea locuri de muncă și a genera creștere economică. În plus, potrivit diplomaților europeni, acordul nu numai că ar sprijini creșterea investițiilor reciproce din cele două

economii, dar ar și transmite un semnal important cu privire la „depășirea crizei existențiale a Zonei euro” (Financial Times, 2013).

Similar, și pentru China, acordul ar putea reprezenta mai eficient interesele sale actuale, securizând mai bine investițiile firmelor chineze din Europa, măbind accesul și reducând costurile pătrunderii și operării pe piața acesteia, creând condițiile propice creșterii prezenței sale europene. În paralel, intrările crescânde de ISD europene în China ar susține programele de reformă, modernizare și eficientizare din această țară, precum și influxul de tehnologii de vârf, cunoaștere și bune practici care să-i susțină dezvoltarea economică viitoare.

Totodată, acordul ar asigura participarea Chinei într-un parteneriat important, cu un partener de mare calibru, estompând, pe de o parte, percepția că în jurul Chinei se negociază înțelegeri și tratate importante (Parteneriatul Transatlantic pentru Comerț și Investiții, Parteneriatul Transpacific, Acordul de liber schimb UE-Japonia) care nu o includ, și dându-i posibilitatea, pe de altă parte, să contribuie activ la procesul de gândire și dezvoltare a noilor modele de acorduri internaționale care vor reprezenta standardul/referința în perspectivă (Gradziuk & Wnukowski, 2014).

În plus, într-un plan mai larg, negocierea acestui acord bilateral în domeniul investițiilor poate fi văzută și drept o ocazie de a testa determinarea celor două părți în ceea ce privește strângerea relațiilor lor economice, ca etapă premergătoare a unui proiect și mai ambițios, acela al trecerii la negocierea ulterioară a unui acord de liber schimb UE-China (Eurobiz, 2014).

4. Concluzii

Negocierea și semnarea unui ABI între UE și China este cel mai îndrăzneț demers pe care cele două părți sunt gata să și-l asume după o lungă perioadă în care nu au mai negociat și semnat niciun acord semnificativ privind reglementarea relațiilor reciproce, inclusiv a unui cadru de reglementare care să-l înlocuiască pe cel deja depășit, instituit prin Acordul de Parteneriat Economic și Comercial din 1985. Discuțiile privind un ambițios Acord de Parteneriat și Cooperare începute în 2007, care ar fi trebuit să acopere nu numai dimensiunea economică, dar și dimensiunea politică a relațiilor reciproce, au stagnat vreme îndelungată și nu au șanse reale de a conduce spre un rezultat final pozitiv (Gradziuk & Wnukowski, 2014).

Începerea tratatelor asupra acordului unic bilateral dintre cei doi parteneri în materia investițiilor s-a decis relativ greu, – atât din cauza interesului inițial mai scăzut al Chinei, cât și ca urmare a varietății mari de interese dificil de armonizat din sânul UE –, aceasta fiind în cele din urmă favorizată de contextul internațional, în care Uniunea negociază mega-acorduri de liberalizare comercială și investițională cu SUA și Japonia.

Totodată, China se află într-un moment crucial al evoluției sale, în care pentru continuarea propriei ascensiuni și evitarea „capcanei venitului mediu” este obligatoriu să-și continue procesele de reformă, inclusiv cele de internaționalizare a companiilor și de integrare mai fermă în economia mondială, strângând relațiile cu UE, unul dintre parteneri săi cei mai importanți. În această etapă, ea trebuie să facă un salt considerabil pe scara tehnologică, iar succesul depinde substanțial de felul în care reușește să își gestioneze relația cu UE și alți parteneri mari depozitari de tehnologii și know-how, inclusiv de felul în care se negociază cadrul de reglementare al viitoarelor schimburi și colaborări cu aceștia.

Deși nu are nevoie de ISD pentru sumele în sine, China are în continuare nevoie de aportul tehnologic, organizatoric și managerial care însoțește investițiile străine, precum și de efectele benefice ale concurenței exercitate de firmele străine pe piața chineză. De asemenea, firmele chineze au și vor avea în continuare o nevoie tot mai mare de a investi în exterior pentru a-și susține avansul tehnologic, mai ales pe măsură ce cursul yuanului se întărește. Totodată, China este obligată să-și valorifice cât mai bine rezervele valutare uriașe acumulate, iar în contextul actual, Europa este una dintre destinațiile cele mai sigure din acest punct de vedere. Sub acest aspect, Godement și Stanzel (2015) apreciază că, în conjunctura prezentă, în care prețurile la materii prime de masă, energie și capital (dobânzi) sunt foarte scăzute, rămân puține alternative atractive pentru China, care oricum nu va mai putea susține și în deceniul viitor modelul său investițional axat pe investiții de mari proporții în exploatarea resurselor naturale și producția de energie în lumea în curs de dezvoltare.

Cu toate că va putea aduce beneficii semnificative părților prin unificarea, simplificarea și modernizarea cadrului legislativ fărâmițat care funcționează în prezent, acordul UE-China în materia investițiilor nu va fi deloc simplu de negociat, mai ales că Uniunea dorește să includă reglementări în materii sensibile (accesul pe piața chineză, protecția firmelor europene în China, statutul firmelor de stat chineze ca investitori în UE, rezolvarea disputelor dintre companiile străine și statul gazdă etc.). Dificultatea negocierii rezidă pe fond din asimetria dintre pozițiile celor doi negociatori, căci, în timp ce China dorește un acord de liber schimb care să o ajute să protejeze ceea ce deja are, UE dorește un acord pe investiții care să o ajute să obțină ceea ce încă nu are, respectiv accesul la piețele chineze ale investițiilor, serviciilor și achizițiilor de stat (Godement & Stanzel, 2015). Totodată, date fiind importanța și mizele acestui acord, este de așteptat că fiecare dintre cei doi parteneri să cedeze doar atunci când va obține ceva semnificativ în schimb (Borderlex, 2014a). Ca atare, semnarea acordului va putea interveni abia în circa doi, trei ani.

Având în vedere contextul internațional schimbat, China pare să aibă acum motivații mai puternice decât în trecut pentru a finaliza negocierea acestui acord, iar Uniunea trebuie să-și regăsească unitatea pentru a valorifica pe cât posibil mai

bine momentul și a încheia un tratat cât mai favorabil. Statele membre trebuie să conștientizeze și să accepte realitatea că atât acțiunile lor individuale (Marea Britanie, Franța, Germania etc.), cât și în grupuri mai mari sau mai mici (țările CEE membre ale UE, grupul 16+1) în raport cu China, precum și concurența dintre ele pentru atragerea investițiilor chineze afectează direct tratativele UE cu acest partener, diminuând pârghiile de care se poate folosi Comisia Europeană în negociere.

Țările UE trebuie să evite să se concureze între ele pentru investiții chineze, angajându-se într-o cursă ce nu poate conduce decât spre raporturi tot mai defavorabile cu partenerul asiatic („*a race to the bottom*”), oferindu-i, totodată, acestuia un avantaj major în negocierile cu Comisia (Pencea, 2014 b). Ele trebuie să găsească resorturile unei coordonări mai bune și ale unei armonizări de interese pe cât posibil mai complete, concretizată într-un mandat de negociere clar acordat Comisiei, asumat și susținut ulterior de către toate statele membre. Doar astfel se va putea valorifica cu succes acest moment conjunctural propice pentru încheierea unui acord UE-China pe investiții, cu efecte potențiale semnificative asupra reluării creșterii în Europa, de a cărei prosperitate „...beneficiază dezvoltarea întregii lumi” (Xinhua, 2014).

Bibliografie selectivă

- BBVA. (2013). *Economic Watch China*, Hong Kong, December 27.
- Berger, A. (2014). *The Case for an EU-China investment treaty*, German Development Institute, The Current Column, 10.06.2014.
- Borderlex, A. (2014a). *EU-China investment treaty talks may face bumpy road*, 14 Oct., disponibilă la:
<http://www.borderlex.eu/eu-china-investment-treaty-talks-may-face-bumpy-road/>.
- Borderlex, A. (2014b). *Why an EU-China investment agreement would not be such a bad thing*, 22 May.
- EIAS/European Institute for Asian Studies. (2013). *The EU-China Investment Agreement: Projections, expectations and hurdles*, Event Report, EIAS Briefing Seminar, 5 December.
- EU Delegation in the US. (2013). *Commission Proposes to Open Negotiations for an Investment Agreement with China*, disponibilă la:
<http://www.euintheus.org/press-media/commission-proposes-to-open-negotiations-for-an-investment-agreement-with-china/>.
- Eurobiz. (2014). *EU-China Bilateral Investment Agreement negotiations*, 30 May, 2014.
- European Commission. (2013). *European Commission Proposal on EU-China Investment Relations*, disponibilă la:
http://www.europarl.europa.eu/regdata/etudes/note/join/2013/514077/ipo-join-nt%282013%29514077_en.pdf.
- European Commission. (2014a). *EU and China begin investment talks*, Press Release, Brussels, 20, January.
- European Commission. (2014b). *EU and China hold investment talks ahead of President Xi Jinping visit to Brussels*, Brussels, 24 March.
- Financial Times. (2013). *China and EU agree on talks on bilateral investment treaty*, November, 21.

- Godement, F., Stanzel, A. (2015). *The European interest in an investment treaty with China*, ECFR/ European Council on Foreign Relations, Policy Brief, February 2, disponibil la: www.ecfr.eu.
- Godement, F. (2014). *Your investment, our economy*, European Council on Foreign Relations, Asia centre, China Analysis, December.
- Gradziuk, A., Wnukowski, D. (2014). *Rocky Road to a Level Playing Field in EU-China Investment and Trade Relations*, Policy Paper no.8/April 2014, The Polish Institute of International Affairs (PISM).
- Yan, Hong. (2014). *EU-China investment Negotiations: Significance and Prospects*, Dept. of EU International Relations and Studies, College of Europe, EU-China Observer, no. 6.
- Krol, M. (2013). *The Case for an EU-China investment agreement*, ECIPE Bulletin no. 6.
- Pencea, S. (2014a). *The New Season of the Chinese Economic Miracle and Its Challenges*, Global Economic Observer, no. 1/2014, IEM, Academia Română.
- Pencea, S. (2014b). *Chinese investments in Central and Eastern Europe. A Romanian Perspective*, University of Nottingham, China Policy Institute, Special Issue "China and the CEE Region", September.
- Shan, W., Wang, L. (2014). *The EU-China BIT: The Emerging "Global BIT 2.0"?*, Columbia FDI Perspectives, Perspectives on topical foreign direct investment issues by the Columbia Center for Sustainable Development, No. 128, August 18.
- Xinhua. (2014). *China, EU vow to speed up investment treaty talks*, October, 10, citând din discursul premierului Li Keqiang la întâlnirea cu Președintele Consiliului European, Herman Van Rompuy și cu Președintele Comisiei Europene, Jose Manuel Barroso, cu ocazia celui de al 10-lea Summit ASEM, Italia.